

Илијана Р. ЧУТУРА
Виолета П. ЈОВАНОВИЋ

ilijana.cutura@gmail.com
violetajov@gmail.com

ЋУТАЊЕ И СМЕХ
КАО ОСПОЉАВАЊЕ ОСЛОБАЂАЊА
ЈУНАКА У РОМАНУ *ДОРОТЕЈ*
ДОБРИЛА НЕНАДИЋА¹

Факултет педагошких наука,
Јагодина

Факултет педагошких наука,
Јагодина

Апстракт: У раду су представљени резултати анализе романа *Доротеј* у светлу међуодноса романа и филозофско-религијских доминанти епохе у којој је радња лоцирана, али и у светлу односа средњег века према наредном периоду у европској култури. Основна хипотеза јесте да средњи век није само декор у којем се радња одвија већ да постоји суштинска веза и оправдање за стилска (поетичка) решења у тражењу духовне спреге са временом које роман доноси.

Показује се да се у кључу смештања радње у средњовековни период, и то период византизације српске државе, лик Доротеја може сагледати као лик који интегрише антички и византијски идеал лепоте и доброте, али и мири природу двеју епоха, средњовековне и ренесансне. Стога се у раду истражује могућност тумачења Доротејевог израстања у ослобођену личност ренесансног човека као једне од основних идеја романа.

Доротејево ћутање анализира се не само са композиционе већ и са филозофско-религијске стране. Смех, као готово једини начин на који се Доротеј, кроз говор других ликова, ипак оглашава, анализира се као сигнал у карактеризацији развојног пута јунака. Додатно, испитује се и међуоднос ових и низа других мотива карактеристичних за средњовековну религију и културу, чиме ће се показати да Ненадић у овај роман зналачки инкорпорира читаву мрежу елемената и мотива византијске књижевности.

Кључне речи: роман *Доротеј*, наративни поступак, ћутање, смех, средњи век, Византија, ренесанса, аскетизам, исихазам, симболика воде

¹ Рад је настао у оквиру пројеката 178014 *Динамика стуркујура савременој српској језика* и 178018 *Друшћивене кризе и савремена српска књижевности и култура: национални, рејонални, евројски и глобални оквир*, које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја.